

Høring - Nytt inntektssystem for fylkeskommunene

Fylkestingets vedtak

1. Fylkestinget slutter seg til fylkesrådmannens forslag til høringsuttalelse som beskrevet i saken. (vedlagt)

a) Det er svært uheldig at nytt inntektssystem for fylkeskommunene skal forseres og settes i verk samtidig som mange fylker skal slås sammen og bygge nye organisasjoner. De nye kriteriene som foreslås skal være sammenslåingsnøytrale, men det ser ut til at flere fylkeskommuner som slår seg sammen, får en stor reduksjon i sine rammer. Det er ikke akseptabelt at Agder fylkeskommune, som en av få frivillige sammenslåinger, risikerer å miste 130 millioner med de nye kriteriene.

b) Det er kritikkverdig at det nye kriteriet «sysselsatt pr arbeidssted» i forhold til bevilgning til kollektivtransport ikke er utredet i forhold til utslag i områder med lav sysselsettingsandel og påvirkning av levekår.

c) Forslag til nye kriterier til buss/bane forsterker sentralisering, og gir områder med spredt bosetting mindre kollektivtilbud, alternativt press på andre deler av det fylkeskommunale tjenestetilbudet. Kriteriet «antall sysselsatte etter arbeidssted» fører til en reduksjon på 105,5 mill., en stor sum for en relativt liten region. Forslaget kan medføre en reduksjon i kollektivbudsjettet på opp mot en fjerdedel for den nye regionen. Dette er ikke god miljøpolitikk, distriktspolitikk eller sysselsettingspolitikk.

d) Forslag til nye kriterier for samferdsel har for stor vekt på innbyggertall, og for lite vekt på samlet antall kilometer fylkesvei som skal vedlikeholdes.

e) Fylkestinget vil også påpeke at manglende konsekvensutredninger skaper usikkerhet rundt det økonomiske fundamentet for de nye fylkeskommunene.

f) Ved en omlegging av inntektssystemet må en i større grad ta hensyn til fylkeskommunens utvidete samfunnsaktørrolle.

2. Fylkestinget mener at det er spesielt uheldig at nye fordelingskriterier gir store utslag ved omfordeling av ressurser mellom fylkene midt i en omstillingsprosess. Derfor anbefales modell 2 for tapskompensasjon i tillegg til overgangsordning over fire år.

3. Fylkestinget forutsetter at ordningen med tapskompensasjon gjøres varig.

4. Fylkestinget forutsetter at de nye oppgavene som tilføres fylkeskommunene, blir fullfinansiert.

Vedlegg fylkesrådmannens forslag til høringsuttalelse:

FORSLAG TIL HØRINGSUTTAELSE

Fylkesrådmannen ser med bekymring på det store utslaget endringene i inntektssystemet vil ha for Agder fylkeskommune. Det er spesielt beklagelig at fordelingsnøkkelen for fylkesveg og for buss og bane endres i så stor grad.

Fylkesrådmannen mener at de alternative beregningsmetodene som gir mindre radikale endringer, bør benyttes.

Innenfor videregående opplæring er det tatt inn et nytt kriterium som hensyntar antall søkere til læreplass. Endring i kostnadsnøkkelen for sektoren har lite utslag for Agder fylkeskommune, og det er noe overraskende, da regionen har relativt mange som velger yrkesfag. Siden modellen tar utgangspunkt i gjennomsnittet over de tre foregående år, er det mulig at den store økningen i antall søkere de siste årene ikke har fått effekt. Alternativt er endringen som er gjort for liten til å få utslag for typiske yrkesfag-fylker.

Endringen i nøkkelen for fylkesveg, ser ut til å ha negative utslag for fylker med lave befolkningstall og spredt bebyggelse. I dagens nøkkel gir kriteriet antall kilometer veg utslag for fylker som har relativt mange kilometer fylkesveg. I det nye kriteriet, og også i den alternative nøkkelen, er veglengde fjernet. Forslaget innebærer at Agder fylkeskommune får en reduksjon i årlige bevilgninger på vel 26 mill. kroner. I den alternative nøkkelen blir investeringsmidlene fordelt med 70 prosent vekt på Motiv og 30 prosent vekt på innbyggertall. Dette vil gi en vekt til kriteriet innbyggertall på omtrent samme nivå som i dagens nøkkel, og gir Agder fylkeskommune en årlig reduksjon på 17,7 mill. kroner. Fylkesrådmannen er kritisk til at kriteriet antall kilometer fylkesveg fjernes, og anbefaler at det utarbeides en nøkkel som innbefatter dette kriteriet. Dersom beregningsmodellen holdes uendret fra høringsutkastet, anbefales det at den alternative nøkkelen for fylkesveg benyttes.

Når det gjelder kriteriet for buss og bane, er endringen som er foreslått svært negativ for Agder fylkeskommune. Det nye kriteriet antall sysselsatte etter arbeidssted erstatter de tidligere kriteriene antall innbyggere per kilometer offentlig veg og innbyggere 6-34 år. I det nye kriteriet er antall innbyggere bosatt spredt vektet lavere enn tidligere. Forslaget innebærer at Agder fylkeskommune får en reduksjon i årlige bevilgninger på 105,5 mill. kroner. Dette er et svært høyt beløp for en liten fylkeskommune. Som for nøkkelen for fylkesveg, ser det ut til at regioner med lavt befolkede områder og spredt bosetting, får en svært negativ virkning. Fylkesrådmannen er kritisk til endring av nøkkelen for buss og bane får så store utslag for fordelingen. Departementet opplyste i fellesmøte for fylkeskommunene i KS' regi, at det ikke er undersøkt om endringen i kriteriet sysselsatt per arbeidssted har negativt utfall for områder med lav sysselsettingsandel. Dette bør undersøkes, slik at endringen av nøkkel ikke får en utilsiktet usosial profil. Det kan også se ut som endringen av alderskriteriet, der aldersgruppen 20-34 år får stor vekt, gir en forsterket negative effekt i regioner uten store utdanningsinstitusjoner. I tillegg kan lavere vekting av kriteriet innbyggere bosatt spredt, sammen med fjerningen av aldersgruppen som har behov for skoleskyss i alderskriteriet, forsterke den negative effekten i fylker som har mye spredt bebyggelse.

Departementet viser også en alternativ modell som i består av kriteriene innbyggere bosatt spredt, innbyggere 20-34 år og en alternativ spesifikasjon av kriteriet innbyggere per km offentlig veg. I denne modellen er alderskriteriet til 20-34 år vektet høyt, og innbyggere bosatt spredt og innbyggere per km offentlig veg vektet lavere enn dagens modell. Med en slik beregningsmetode vil det negative utslaget for Agder fylkeskommune bli noe dempet, men en vil likevel få en årlig reduksjon på vel 87 mill. kroner. Det kan se ut til at endringen i og en sterkere vekting av alderskriteriet (unge voksne), samt en lavere vekting av innbyggere per

kilometer veg og innbyggere bosatt spredt, gir kraftig utslag. Fylkesrådmannen mener at det bør gjøres en ny vurdering av alderskriteriet, og den fordelingsmessige effekten som fremkommer. I tillegg ber en om at det gjøres en analyse av effekten av det nye kriteriet sysselsatte etter arbeidssted, slik at dette ikke får en utilsiktet effekt for regioner med lav sysselsettingsgrad og levekårsutfordringer. De øvrige kriteriene som er endret, ser ut til å ha mindre fordelingsmessig effekt.

Det er utfordrende og det tar tid å tilpasse seg til reduserte inntekter. Det er viktig at de nye fylkeskommunene får anledning til å bygge en ny organisasjon, og ikke må fokusere for mye på innsparinger de første årene. Fylkesrådmannen anbefaler derfor at modell 2 for tapskompensasjon benyttes, slik at ikke endringen i inntektssystemet fører til for stor ekstrabelastning for flere av fylkene som nå er midt i en sammenslåingsprosess. Dette gir også bedre mulighet for forutsigbarhet i tjenestene til innbyggerne, da store kutt i en omstilling nødvendigvis må tas ut også andre steder enn i administrasjonen. Videre foretrekkes overgangsordningen på fire år, som vil gi tid til omstilling. Forslaget som er sendt på høring har store omfordelingsvirkninger, og det kan se ut som det er fylkeskommuner som skal slås sammen som får de største reduksjonene, mens det i hovedsak er Oslo og Rogaland som får økte inntekter.

Når det gjelder nye oppgaver for fylkeskommunene, understrekes det at disse må være fullfinansiert. Det kan derfor være naturlig med en særskilt fordeling av disse midlene i første omgang, og innlemme dette i inntektssystemet ved neste revisjon.